

Op pad met de mijnwerker

Educatief pakket lager onderwijs

LEERKRACHTENBUNDEL

1. Beschrijving van de rondleiding

Uitgangspunt

Mijnwerkers hadden een zwaar en gevaarlijk beroep en moesten diep onder de grond de steenkool ontginnen. Voor ze effectief op hun ondergrondse werkplaats belandden, hadden de mijnwerkers er al een heel traject opzitten: omkleden, lamp afhalen, materiaal verzamelen, ploegen vormen,...

De kinderen leggen tijdens het educatief pakket exact dezelfde weg af die de mijnwerkers vroeger deden voor ze in de ondergrond afdaalden. Hierna belanden de kinderen in de ondergrondssimulatie van het museum waar ze effectief aan het werk gaan.

Tijdens de rondleiding krijgen de kinderen spelenderwijs heel wat uitleg en achtergrondinformatie mee over de werking van een steenkoolmijn en het werk in de mijn.

De kinderen zijn immers niet zomaar bezoekers maar zijn potentiële mijnwerkers die een dagje komen ervaren wat het is om mijnwerker te zijn.

Een dagje mijnwerker

Bij hun aankomst op het mijnterrein worden de kinderen opgevangen door een mijnwerker. Tijdens het bezoek is deze mijnwerker hun 'chef' die hun de kneepjes van het vak zal aanleren.

Steenkool bevindt zich diep onder de grond. Bovendien is mijnwerker een gevaarlijk beroep. Er wordt in grote mate gewerkt in oncomfortabele omstandigheden tussen zware, lawaaijige machines. Bovendien is het warm en stoffig in de ondergrond.

Daarom is aangepaste kledij noodzakelijk. De chef legt uit welke uitrusting en kledij de mijnwerkers mee naar beneden namen. Ook de kinderen mogen niet onvoorbereid verder gaan en trekken in de immens grote badzaal een mijnwerkersvest aan en zetten een helm op.

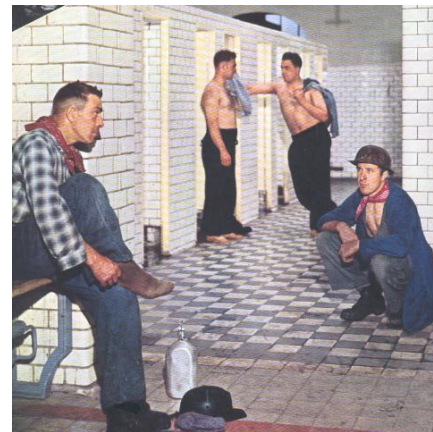
De tweede halte is de lampenzaal. Diep onder de grond is het immers donker. De kinderen krijgen elk een koplamp op om straks in de ondergrond iets te kunnen zien en krijgen uitleg bij de gevaren van mijngas in de ondergrond. De chef neemt een speciale lamp mee die het mijngas kan meten.

Daarna gaat het naar de zogenaamde 'bezettingszaal' waar het werk verdeeld wordt en de vertrekuren van de ondergrondse treinen worden aangegeven. Hun chef ontvangt de werkkaart van de kinderen en bedeeft iedereen een ondergronds werk toe.

Nu zijn de kinderen klaar om aan het werk te gaan en begeven ze zich naar de ondergronds simulatie van het museum. Hier kunnen de kinderen het werk in de mijn effectief beleven door een aantal hands-on activiteiten.

Na hun werkpost keren ze terug naar de badzaal waar ze hun kledij terug uitdoen en zicht krijgen op de talrijke douches.

Ziezo, hun eerste werkdag zit erop. Maar eerst nog even langs de betaalzaal passeren, waar de lonen van de mijnwerkers vroeger uitbetaald werden. Ook de kinderen worden na hun zware dagtaak effectief uitbetaald.

Praktisch

Duur: ca. 2u

Prijs: € 4 per persoon
(gids inbegrepen)

Extra benodigdheden: geen

Reservatie: Toerisme Beringen
Koolmijnlaan 203
3582 Beringen
Tel: 011/42 15 52
E-mail: toerisme@beringen.be

2. Achtergrondinformatie 'werken in een steenkoolmijn'

Het gebruik van steenkool in de wereld en in Limburg

Steenkool is een fossiele brandstof. Dit wil zeggen dat het ontstaan is uit plantaardige resten. Andere fossiele brandstoffen zijn onder meer aardolie en aardgas.

Overal in de wereld werd en wordt steenkool als energiebron gebruikt – voor warmte. We verbranden het in energiecentrales, hoogovens, stoomtreinen en thuis in de kachel of haard. 369-

In de 19^e en 20^e eeuw is steenkool de belangrijkste energiebron. Veel industrie en werkgelegenheid is dan ook ontstaan dankzij steenkool. Zo ook in Limburg:

De 1^e steenkool in Limburg wordt in 1901 ontdekt en in de daaropvolgende jaren ontstaan in Limburg 7 grote mijnen: in Beringen, Eisden, Waterschei, Winterslag, Houthalen, Zolder en Zwartberg. Maar vandaag is de mijnindustrie in Limburg verleden tijd. De mijn van Beringen sloot in 1989 de deuren en in 1992 werd in Zolder de allerlaatste Belgische mijn gesloten. In totaal werd in Limburg 441 miljoen ton steenkool gedolven.

In een aantal landen wordt er tot op vandaag wel nog steenkool ontgonnen. Hoewel de steenkoolindustrie gecontesteerd is omwille van de vervuiling- en milieuproblematiek.

Werken in de ondergrond

Afdalen tot op 800 meter diepte

De steenkool in Limburg bevindt zich diep onder de grond: in Beringen op ongeveer 800 meter diepte.

Om op deze diepte te geraken worden er schachten – verticale kokers - gegraven. Langs deze schachten moet alles naar beneden en naar boven worden gevoerd: mijnwerkers, steenkool, materiaal, verse lucht, elektriciteit,...

Elke koolmijn heeft twee schachten. Dat was onder meer nodig voor de luchtverversing. Want in de ondergrond is natuurlijk geen verse lucht. Daarom gaat verse lucht de ondergrond in via de ene schacht en wordt de gebruikte lucht via de andere schacht terug naar boven gezogen.

Met een ondergrondse trein naar het werk

Enmaal aangekomen in de ondergrond moeten de mijnwerkers nog een hele weg afleggen vooraleer ze op hun werkplaats aankomen. Dat moeten ze niet te voet doen, maar gebeurt met treinen. De treinen rijden doorheen grote tunnels, de steengangen. Deze gangen vormen een netwerk van meer dan 100 km: je kan het vergelijken met een metro, maar dan 800 meter onder de grond.

Eindelijk aan het werk

Het belangrijkste werk van een mijnwerker is het loshakken van de steenkool. Helemaal in het begin gebeurt dit manueel met behulp van een pikhouweel. Maar al snel wordt overgeschakeld op een soort boorhamer, een afbouwamer. Na de Tweede Wereldoorlog wordt het werk meer en meer gemechaniseerd en gebruikt men zware machines om de kolen te ontginnen.

Zwaar en gevaarlijk werk

Het werk zo diep onder de grond is zwaar, ongezond en gevaarlijk. Zeker in de periode dat het mijnwerk handenarbeid was, moesten mijnwerkers zware fysieke arbeid verrichten.

En onder de grond is er natuurlijk geen daglicht. Hoewel er verlichting is voorzien en elke mijnwerker zelf een lamp bij heeft, moeten ze een hele werkpost in het schemerduister werken. Dat kruipt in de kleren!

Bovendien is het warm in de ondergrond: hoe dieper men gaat, hoe warmer. Mijnwerkers werken dan ook dikwijls in bloot bovenlijf. En veel drinken is nodig.

Maar het meeste schrik hebben mijnwerkers van mijngas. Dit gas is kleurloos, reukloos en kan door een minieme vonk ontploffen. De veiligheidsvoorschriften zijn dan ook zeer strikt.

Een andere grote vijand van de mijnwerkers is stof. Bij het losmaken, vervoeren en overladen van steenkolen of bij het boren van mijngangen ontstaat onvermijdelijk veel stof. De mijnwerkers proberen zich hiertegen zoveel mogelijk te beschermen. Ze binden een natte zakdoek voor mond en neus of dragen een stofmasker.

Daarnaast moeten mijnwerkers ook constant op hun hoede zijn voor instortingen. Mijnwerkers hollen de ondergrond letterlijk uit: ze maken gangen en nemen grote hoeveelheden steenkool weg. Ze brengen wel voortdurend extra ondersteuning aan maar instortingen zijn niet te vermijden...

En tenslotte zijn er in de ondergrond geen faciliteiten voorzien. Eten en drinken gebeurt bijvoorbeeld ergens in een hoekje op de grond.

